

Tips & tricks voor een goed gesprek over geneesmiddelgebruik en therapie door de zorgverlener

Verschillende studies laten zien dat therapieontrouw of suboptimaal gebruik van geneesmiddelen varieert van 25% tot 50% bij patiënten met chronische ziekten. Dit is problematisch, omdat het impliceert dat veel chronisch zieke patiënten, die snel in aantal stijgen, hun medische behandeling niet volledig benutten en schaarse middelen in de gezondheidszorg gedeeltelijk worden verspild. In de spreekkamer van de huisarts blijkt opvallend weinig over goed medicijngebruik en therapietrouw te worden gesproken.

Platform PI liet onderzoek verrichten door het NIVEL om antwoord te krijgen op de vraag waarom de huisarts weinig communiceert over het medicijngebruik. Het onderzoek “Een goed gesprek over geneesmiddelgebruik; determinanten vanuit het perspectief van de voorschrijver” geeft inzicht in de gesprekken en resulteerde in een aantal praktische tips & tricks ter bewustwording en verbetering van het bespreekbaar maken van medicijngebruik.

Schep een sfeer van vertrouwen

Een sfeer van vertrouwen nodigt de patiënt uit, zonder schuld of schaamte over zijn ervaringen en eventuele problemen met het medicijngebruik te vertellen. Daarbij is het belangrijk goed te luisteren, de patiënt aan te kijken, zo nu en dan stiltes te laten vallen en door te vragen naar de leefsituatie van de patiënt. Zo kan een onregelmatige baan het bijvoorbeeld lastig maken om medicijnen op een vast tijdstip in te nemen.

Stel open, niet-sturende, vragen

Open vragen geven een patiënt de ruimte om eigen ervaringen, ideeën en gevoelens naar voren te brengen. Die ervaringen kunnen signalen bevatten die wijzen op onbegrip, onvermogen of ongenoegen aan de kant van de patiënt. Op een gesloten vraag is het voor een patiënt vaak moeilijk ontkennend te antwoorden.

Wees alert op signalen

Benoem de signalen die er op kunnen wijzen dat een patiënt zich (onnodig) zorgen maakt en vraag daarop door. Dat geeft u de mogelijkheid om gesignaleerde misvattingen die bij de patiënt leven, bijvoorbeeld met betrekking tot het afhankelijk worden van medicijnen of over de schade die erdoor aan het lichaam wordt toegebracht, te ontcrachten.

Maak onderscheid tussen soorten therapieontrouw

Patiënten kunnen bewust (intentioneel) en onbewust (niet-intentioneel) therapieontrouw zijn. Deze twee verschillende vormen vereisen ieder hun eigen aanpak. Bij bewuste therapieontrouw is het belangrijk de redenen te achterhalen waarom de patiënt stopt of geneesmiddelen anders dan voorgeschreven inneemt of gebruikt. Motivational interviewing kan hierbij behulpzaam zijn. Bij onbewuste therapieontrouw is de signalering moeilijker, maar wanneer het gesignaleerd is zijn er praktische hulpmiddelen beschikbaar die het de patiënt kunnen vergemakkelijken de geneesmiddelen niet te vergeten in te nemen (bijvoorbeeld door de inname in te bouwen in dagelijkse routines of het aanbieden van weekdozen of baxteren).

Wees alert op de valkuil dat u uw patiënt zo goed kent

Het feit dat u denkt uw patiënt te kennen en hem of haar daarom niet als een ontrouwe patiënt ziet is een valkuil; de trouwe patiënt van vandaag kan morgen ontrouw worden. Zo kan bijvoorbeeld achter 'spontaan' wisselende bloeddrukwaarden toch therapieontrouw schuil gaan.

Reserveer tijd

Het reserveren van tijd voor een langer gesprek met de patiënt over het belang van en ervaringen met juist geneesmiddelgebruik en therapietrouw kan gezondheidsproblemen als gevolg van therapieontrouw in de toekomst voorblijven. U kunt ook denken aan speciale (medicijn)spreekuren voor chronische patiënten..

Vertrouw niet te veel op het initiatief van de patiënt

Ook al denkt u erop te kunnen vertrouwen dat patiënten spontaan hun problemen of zorgen rondom het medicijngebruik zullen melden, de praktijk leert dat het weinig gebeurt. Actief naar ervaringen vragen blijft dus nodig, ook bij de schijnbaar mondige patiënten.